

آسیب شناسی تعلیم و تربیت کودکان ۳ الی ۷ ساله از دیدگاه علوم و معارف اسلامی

زیبا فرهمند دهقان پور

چکیده

این پژوهش با عنوان آسیب شناسی تعلیم و تربیت کودکان بر اساس آیات و روایات و با هدف شناساندن آسیب های تربیتی به متولیان تربیت و والدین و به منظور تربیت انسانهایی شایسته و سعادتمند صورت گرفته است. بر کسی پوشیده نیست که تعلیم و تربیت، از ظریف ترین و پرثمرترین امور انسانی است که نقش اساسی در شکل گیری شخصیت هر فردی دارد. انسان موجودی چند وجهی با ابعاد شخصیتی گسترده و استعدادهای نهفته بی شمار است. انسان می تواند چنان صعود کند و به جایی برسد که حتی ملائکه هم توان پا نهادن به آنجا را نداشته باشند و نیز ممکن است چنان سقوط کند که حتی شایسته نام حیوان نیز نباشد. قطعا عامل این سقوط هم، جزافات و آسیب هایی که در مسیر تعلیم و تربیت وی قرار می گیرد، نمی تواند باشد. از طرف دیگر بر اساس آیات و روایات مهمترین دوران و مرحله تربیت دوران کودکی تعیین گردیده است. چنانچه حضرت علی علیه السلام فرمودند:

«الْعِلْمُ مِنَ الصُّغَرِ كَالنَّقْشِ فِي الْحَجَرِ. يَدْغِيرُ دُرْزَمَانَ كُودَكِي مَانِدَ نَقْشِ بَرُورِي سَنَگِ پَايْدَارْخَوَاهِدْمَانِد.»

لذا این تحقیق به روش کتابخانه ای و با استفاده از منابع تفسیری، کتب حدیثی و شیعی، سیره ائمه و کتب معتبر تعلیم و تربیت، ضمن پیوست مفهوم تعلیم و تربیت به یکدیگر، ابتدا به تبیین مفهوم و دیدگاه های کلی درباره تعلیم و تربیت، مبانی، اصول، روش های آن، شناخت مفهوم انسان، دوران کودکی و تعلیم و تربیت پرداخته و سپس آفت ها و آسیب های احتمالی که در گذر این امر مهم قرار دارد را شناسایی و تبیین کرده و راه کارها و پیشنهاداتی را در قالب بیان تفاوت های فردی، اخلاقی و عاطفی و رشدی، وراثت، تکریم فرزندان، تخیلات، مدارا، دوست یابی، مسئولیت دادن، تشویق، تنبیه، ابراز محبت، بازی، وقت گذاری، رفتار با کودک، تلقین، موعظه، تربیت جنسی، الگو سازی، به متولیان امر تعلیم و تربیت کودکان ارائه نموده است.

کلید واژه ها: تعلیم، تربیت، تعلیم و تربیت، کودک، آسیب شناسی

Abstract

This research, with the title of “Abnormal Education of Children Based on Verses and Narrations, has been carried out with the aim of identifying educational harms to educators and parents and to educate competent and prosperous people. Everybody knows that education is among the most delicate and most productive human affairs, which plays a fundamental role in shaping the personality of each individual. Man is a multidimensional creature with a wide range of personality traits and many hidden talents. Human beings can ascend and reach the point where even the angels will not be able to step there, and may fall so well that they do not even deserve the name of the animal. Definitely, the cause of this fall is nothing but damages and pests that he confronts on his education path. On the other hand, based on verses and verses, the most important periods and the stage of childhood education are determined. As Imam Ali (p.b.u.h) said: "Learning at the period of childhood is similar to the signs dug on the rock". Therefore, this research which is done based on a library method, using interpretive sources, traditional and Shi'ite books, the conducts of Imams and the reliable books on education. While integrating the concept of education and training with each other, first, we explained the concepts and general notions of education, bases, principles, its methods, recognition of the conception of human, childhood period and education. We then identified and described the pests and potential hazards that are important during this process and presented strategies and suggestions to the educators in the framework of individual, moral and emotional differences, and growth, inheritance, reverence for the child, imaginations, tolerance, friend-finding, giving responsibility, encouragement, punishment, affection, play, timing, behavior with the child, inspiration, preaching, sexual education and modeling.

Keywords: education, training, education and training, child, pathology

الملخص

المحاولة في هذا البحث هي تبين المضارفي مجال تعليم و تربية الأطفال و الناشئين على أسس القرآن الكريم و الروايات و بهدف تحديد الضرر التعليمي للمعلمين والآباء وكذلك تنقيف الأشخاص الأكفاء لتربية جيل صالح و ناجح يشعر بالسعادة. لا يخفى على أحد بأنّ التعليم و التربية هي من أدق الأمور الإنسانية و أكثر انتاجاً و لها الدور الأساسي في تكوين الشخصية للفرد. و إن شخصية الإنسان متعددة الجوانب مع مجموعة واسعة من السمات الشخصية والعديد من المواهب الخفية. يستطيع الإنسان أن يرقى مراحل الكمال بحيث يرقى و يتقدم على الملائكة وبإمكانه أن يسقط إلى مرحلة سيئة لا يُطلق عليها سمة الحيوان. إنّ عامل هذا السقوط الأخلاقي هو جزء من المضار في مسير التعليم و التربية الفرد ولا غير. ومن ناحية أخرى طبقاً لتعاليم الواردة في القرآن الكريم و الروايات أن تربية الطفل تتكون و تتعين أيام صغره كما أشار إلى ذلك الإمام على (ع) بقوله: «الْعِلْمُ مِنَ الصَّغَرِ كَالنَّقْشِ فِي الْحَجَرِ» أي إن التعلم في الصغر يكون كالنقش الذي يرسم على الحجر فلا يتغير. لذلك استند هذا البحث إلى أسلوب المكتبة واستخدام المصادر التفسيرية وكتب الحديث والكتب الشيعية و سيرة الأئمة وكتب التعليم و التربية، و كذلك دمج و معالجة مفاهيم التعليم و التربية، بداية شرح المفهوم و تبين وجهات النظر العامة للتعليم والأسس والمبادئ والأساليب ومعرفة مفهوم الإنسان و مراحل الطفولة والتعليم و التربية، ثم تحديد الآفات والمخاطر المحتملة في هذه الخطوة الهامة. كذلك يُقدّم هذا البحث التعاليم اللازمة و المقترحات البناءة في سياق و مجال التعبير عن الفروق الفردية والأخلاقية والعاطفية والتنموية والوراثية والتبجيل للطفل و مقدرة التخيل والتسامح والصدقة والمسؤولية والتشجيع والعقاب والمودة واللعب والتوقيت والسلوك مع الطفل، و التلقين، و تقديم المواعظ و التربية الجنسية، و تقديم النماذج، للقائمين بأمر التعليم و التربية و تربية الأطفال.

الكلمات الأصلية: التعليم، التربية، تعليم و تربية، الطفل، معرفة الآفات و المضار